

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 3 grudnia 2021 r.
(OR. pl)

14692/21

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0401 (CNS)

JAI 1343
MIGR 266
ASILE 71
FRONT 422
RELEX 1055

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	2 grudnia 2021 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2021) 752 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący DECYZJI RADY w sprawie tymczasowych środków nadzwyczajnych na rzecz Łotwy, Litwy i Polski

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2021) 752 final.

Zał.: COM(2021) 752 final

Bruksela, dnia 1.12.2021 r.
COM(2021) 752 final

2021/0401 (CNS)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie tymczasowych środków nadzwyczajnych na rzecz Łotwy, Litwy i Polski

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Uruchomienie art. 78 ust. 3 TFUE w odpowiedzi na instrumentalizację migrantów na granicach zewnętrznych

W konkluzjach Rady Europejskiej z 21 i 22 października 2021 r. podkreślono, że Unia Europejska nie wyraża zgody na jakiekolwiek próby instrumentalizacji migrantów przez państwa trzecie do celów politycznych. Przywódcy zobowiązali się do dalszego przeciwdziałania trwającemu atakowi hybrydowemu zainicjowanemu przez białoruski reżim. Przypomnieli również o potrzebie zapewnienia skutecznych powrotów i pełnego wdrożenia umów i ustaleń o readmisji, przy wykorzystaniu zdolności skutecznego wywierania nacisku. Stwierdzili oni, że Unia Europejska jest nadal zdecydowana zapewnić skuteczną kontrolę swoich granic zewnętrznych. W tym kontekście Rada Europejska zwróciła się do Komisji o zaproponowanie wszelkich niezbędnych zmian w unijnych ramach prawnych i konkretnych środków wraz z odpowiednim wsparciem finansowym w celu zapewnienia natychmiastowej i odpowiedniej reakcji zgodnie z prawem UE i zobowiązaniami międzynarodowymi, w tym poszanowania praw podstawowych.

W związku z tym, że Łotwa, Litwa i Polska znajdują się w sytuacji nadzwyczajnej charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, którzy są traktowani instrumentalnie przez Białoruś do celów politycznych, Komisja, jako jeden z planowanych konkretnych środków, przedstawia wniosek dotyczący tymczasowych środków nadzwyczajnych na podstawie art. 78 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Działanie to stanowi również odpowiedź na wniosek dotkniętych napływem migrantów państw członkowskich o umożliwienie im korzystania ze środków tymczasowych w celu skutecznego zaradzenia nadzwyczajnej sytuacji migracyjnej na zewnętrznych granicach UE. Jest to zatem reakcja na hybrydowy atak na całą UE.

Białoruś zagraża Unii, zwłaszcza Łotwie, Litwie i Polsce, podejmując działania prowadzące do bezprecedensowego wzrostu liczby nielegalnych przekroczeń granicy z Białorusi. W ostatnich latach liczba prób nielegalnego przekraczania granic zewnętrznych z Białorusi do UE była znikoma, jednak od lata 2021 r. stale rośnie. Działania te stanowią atak hybrydowy, który świadczy o zdecydowanych próbach wywołania ciągłego i przedłużającego się kryzysu w ramach szeroko zakrojonych, skoordynowanych wysiłków służących destabilizacji Unii Europejskiej oraz osłabieniu społeczeństwa i kluczowych instytucji. Działania te stanowią rzeczywiste zagrożenie dla bezpieczeństwa Unii.

Celem wniosku jest wsparcie Łotwy, Litwy i Polski poprzez zapewnienie środków i wsparcia operacyjnego niezbędnych do humanitarnego, uporządkowanego i godnego zarządzania, przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych, napływem osób traktowanych instrumentalnie przez Białoruś. Wniosek uzupełnia wysiłki dyplomatyczne i inne środki wprowadzone przez Unię w odpowiedzi na ten hybrydowy atak.

Wspomniana instrumentalizacja migrantów przez Białoruś doprowadziła do trudnej sytuacji tych osób w pobliżu granicy między Unią Europejską a Białorusią. Działania Białorusi doprowadziły do kryzysu humanitarnego, a wiele ofiar śmiertelnych zostało już potwierdzonych. Główna odpowiedzialność za rozwiązanie tego kryzysu spoczywa na Białorusi. Jest ona związana konwencją genewską, w tym zasadą *non-refoulement*,

i przystąpiła do inicjatywy Global Compact. W związku z tym, jakkolwiek UE będzie nadal wносить wkład w pomoc humanitarną dla potrzebujących na terytorium Białorusi, Białoruś musi zapewnić odpowiednią ochronę uchodźcom na swoim terytorium i w tym celu współpracować z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) i Międzynarodową Organizacją ds. Migracji (IOM). Komisja i Europejska Służba Działań Zewnętrznych ściśle współpracują z Organizacją Narodów Zjednoczonych i jej wyspecjalizowanymi agencjami oraz z odpowiednimi organizacjami praw człowieka, aby zapobiec dalszemu pogłębianiu się kryzysu humanitarnego, również w obliczu pogarszających się warunków pogodowych.

W wyniku tej instrumentalizacji w ciągu 2021 r. do 21 listopada na terytorium Łotwy, Litwy i Polski przedostało się w sposób niedozwolony 7 831 obywateli państw trzecich, w porównaniu z 257 osobami w całym 2020 r. Ponadto złożono 2 676 wniosków o udzielenie azylu na Litwie, 579 wniosków na Łotwie i 6 730 wniosków w Polsce. Co więcej, te trzy państwa członkowskie zapobiegły próbom przekroczenia granicy przez 42 741 osób. Jakkolwiek trudno podać dokładne szacunki, na Białorusi może obecnie przebywać nawet do 10 000 kolejnych migrantów, a codziennie przybywają nowe osoby.

W rezultacie Łotwa, Litwa i Polska ogłosiły stan wyjątkowy. Pomimo wysiłków podejmowanych przez Unię i państwa członkowskie sytuacja nadal się pogarsza. Obywatele państw trzecich nadal starają się przedostać się z Białorusi na terytorium Łotwy, Litwy i Polski i pomimo obecnej poprawy sytuacja pozostaje bardzo niestabilna.

W następstwie powiadomienia przekazanego w czerwcu przez Litwę Komisja ustanowiła mechanizm regularnego monitorowania za pośrednictwem sieci ds. reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego („sieć ds. reagowania w obszarze migracji”) zgodnie z zaleceniem Komisji (UE) 2020/1366 z dnia 23 września 2020 r. w sprawie unijnego mechanizmu na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją¹. W tych ramach zainteresowane państwa członkowskie, Europejska Służba Działań Zewnętrznych, odpowiednie agencje UE i służby Komisji dzielą się danymi, informacjami i ustaleniami, które są regularnie zgłaszane.

Unia Europejska wspiera państwa członkowskie, w które wymierzone są działania reżimu białoruskiego. Od początku kryzysu Komisja pracuje nad nadaniem praktycznego wyrazu solidarności Unii z Łotwą, Litwą i Polską, a w lipcu przyznała Litwie nadzwyczajną pomoc finansową w wysokości 36 mln EUR. Oprócz kwoty 360 mln EUR przewidzianej dla tych państw członkowskich w ramach Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej na bieżący okres finansowania Komisja udostępniła również dodatkowe środki w wysokości około 200 mln EUR na lata 2021 i 2022.

Ponadto 15 lipca 2021 r. Litwa uruchomiła Unijny Mechanizm Ochrony Ludności, a Komisja koordynuje pomoc z 19 państw członkowskich. Za pośrednictwem mechanizmu Litwa otrzymała namioty, łóżka, grzejniki i inne elementy niezbędne do zaspokojenia potrzeb migrantów przebywających na terytorium Litwy. Możliwość udzielenia takiej pomocy pozostaje otwarta dla Łotwy i Polski.

Innym ważnym aspektem jest wsparcie operacyjne ze strony agencji UE. Na wniosek Litwy, od początku tego kryzysu, UE natychmiast zmobilizowała pomoc. Łotwa i Litwa otrzymały wsparcie operacyjne ze strony Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO),

¹ Dz.U. L 317 z 1.10.2020, s. 26.

aby pomóc im w radzeniu sobie z sytuacją instrumentalizacji. EASO w szczególności pomaga w rozpatrywaniu wniosków o udzielenie azylu, zarządzaniu przyjmowaniem i tłumaczeniach ustnych. Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) i Europol również udzielają wsparcia państwom członkowskim, które zwróciły się o pomoc. W szczególności agencje UE oddelegowały ekspertów do przeprowadzania kontroli granicznej i działań wywiadowczych oraz pracują nad wzmocnieniem zdolności w zakresie powrotów i prowadzeniem operacji powrotowych. Wsparcie to doprowadziło już do znacznej liczby operacji powrotowych. Obecnie wsparcie obejmuje ponad 111 funkcjonariuszy straży granicznej, ponad 82 ekspertów ds. azylu oraz dwóch zaproszonych funkcjonariuszy Europolu. Agencje mogą obecnie nadal zwiększać wsparcie operacyjne i ważne jest, aby wymienione trzy państwa członkowskie w pełni korzystały z tego wsparcia.

To wsparcie finansowe i operacyjne zostało poparte działaniami w ramach polityki zagranicznej mającymi na celu rozwiązanie problemu instrumentalizacji migrantów i ograniczenie ich napływu. Działania te są podejmowane w kontekście napiętych obecnie stosunków z Białorusią w następstwie sfałszowanych wyborów prezydenckich w sierpniu 2020 r., a następnie rozpowszechnionych i nasilających się represjach reżimu Łukaszenki wobec własnych obywateli i przymusowego lądowania samolotu linii Ryanair. Oprócz kompleksowego pakietu sankcji gospodarczych i finansowych oraz zakazu lotów w przestrzeni powietrznej UE oraz zakazu dostępu przewoźników białoruskich do portów lotniczych UE w odpowiedzi na sfałszowane wybory i przekierowanie lotu linii Ryanair, Unia wprowadziła dodatkowe środki w odpowiedzi na instrumentalizację migrantów przez Białoruś. 9 listopada 2021 r. Rada przyjęła wniosek Komisji w sprawie częściowego zawieszenia umowy o ułatwieniach wizowych między UE a Białorusią. 15 listopada 2021 r. Rada zmieniła unijny system sankcji wobec Białorusi – Unia może teraz objąć sankcjami zarówno osoby fizyczne, jak i podmioty organizujące działania ułatwiające nielegalne przekraczanie granic UE lub uczestniczące w takich działaniach. Rada osiągnęła również porozumienie polityczne w sprawie piątego pakietu sankcji. 23 listopada 2021 r. Komisja przedstawiła wniosek mający na celu zapobieganie i ograniczanie działalności przewoźników, którzy zajmują się handlem ludźmi lub przemytem ludzi do UE lub ułatwiają takie działania.

Komisja, Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz państwa członkowskie podjęły również intensywne działania dyplomatyczne skierowane do głównych krajów pochodzenia i tranzytu, aby zapobiec dalszemu napływowi obywateli tych krajów przez Białoruś. Podjęto m.in. działania informacyjne skierowane do państw trzecich w celu zwalczania białoruskiej dezinformacji oraz uzyskania wsparcia na rzecz powrotu i readmisji obywateli tych państw. Nawiązano również bezpośrednie kontakty z liniami lotniczymi i organami lotnictwa cywilnego w celu zbadania, w jaki sposób można ograniczyć podróże na Białoruś, które nie są prowadzone w dobrej wierze.

Środki te przyniosły szybkie rezultaty, ale sytuacja na granicy pozostaje bardzo niestabilna, a Białoruś wciąż traktuje instrumentalnie migrantów, którzy nadal przybywają na zewnętrzne granice Unii. Kluczowe znaczenie ma czujność i gotowość do szybkiego reagowania na nowe wydarzenia.

Oprócz dalszego wspierania zainteresowanych państw członkowskich zarówno pod względem operacyjnym, jak i finansowym, Unia powinna wyposażyć je w narzędzia prawne niezbędne do szybkiego reagowania w obronie ich bezpieczeństwa narodowego i bezpieczeństwa Unii. Środki te powinny uzupełniać działania podejmowane przez Unię i zainteresowane państwa członkowskie. Zgodnie z art. 78 ust. 3 TFUE Rada dysponuje szerokim zakresem uznania przy wyborze wprowadzanych środków, jeżeli środki te stanowią

szybka i skuteczną reakcję na szczególną sytuację nadzwyczajną. Środki te mogą być zmieniane i dostosowywane, o ile zachowają swój tymczasowy charakter.

Środki zawarte w niniejszym wniosku umożliwiają zainteresowanym państwom członkowskim opanowanie sytuacji w sposób kontrolowany i skuteczny, przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych i zobowiązań międzynarodowych, jak podkreślono w wezwaniu Rady Europejskiej skierowanym do Komisji.

Przepisy te wykraczają poza przepisy przewidziane w dyrektywie 2013/32/UE w sprawie procedur azylowych w przypadku napływu dużej liczby obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców i mają na celu uwzględnienie szczególnej sytuacji instrumentalizacji migrantów, bez naruszania prawa do azylu ani zasady *non-refoulement*.

Przepisy dyrektywy w sprawie procedur azylowych nie są dostosowane do reagowania na sytuacje, w których integralność i bezpieczeństwo Unii są zagrożone w wyniku instrumentalizacji migrantów. Z tego powodu w niniejszym wniosku ustanawia się tymczasową nadzwyczajną procedurę zarządzania migracją i azylem, dostosowaną do potrzeb zainteresowanych państw członkowskich w obecnej sytuacji. Procedura zarządzania migracją i azylem w sytuacjach nadzwyczajnych oraz inne środki przewidziane w niniejszej decyzji mają pomóc zainteresowanym państwom członkowskim w podjęciu kroków niezbędnych do skutecznego reagowania na wrogie działania państwa trzeciego zgodnie z podstawowymi wartościami Unii.

Łotwa, Litwa i Polska zintensyfikowały ochronę granic i inne środki kontroli granicznej w celu ochrony integralności i bezpieczeństwa Unii. Ponadto muszą zarządzać napływem obywateli państw trzecich na ich granice. W ramach tych środków wymienione państwa członkowskie zostały zmuszone przez obecne okoliczności do ograniczenia liczby otwartych przejść granicznych i oddelegowały znaczną liczbę funkcjonariuszy straży granicznej do nadzorowania zielonej granicy.

Środki zawarte w niniejszej decyzji mają charakter tymczasowy, nadzwyczajny i wyjątkowy i będą uzupełniać środki kontroli granicznej o szczególne środki w dziedzinie azylu i powrotów. Biorąc pod uwagę obecną sytuację oraz fakt, że uzgodnione działania Unii zaczęły przynosić rezultaty w postaci zmniejszenia liczby przybywających osób, środki te powinny mieć zastosowanie przez okres sześciu miesięcy. Okres ten uznaje się za wystarczający, aby umożliwić zainteresowanym państwom członkowskim skuteczne opanowanie wyjątkowej sytuacji. Przed upływem tego sześciomiesięcznego okresu Komisja będzie regularnie dokonywać ponownej oceny sytuacji i może zaproponować Radzie przedłużenie lub uchylenie stosowania środków przewidzianych w niniejszym wniosku.

Ustanowiona w niniejszym wniosku procedura zarządzania migracją i azylem w sytuacjach nadzwyczajnych przewiduje szczegółowe przepisy proceduralne dotyczące rejestracji i składania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, dłuższe terminy rejestracji oraz możliwość podejmowania na granicy lub w strefie tranzytowej decyzji w sprawie dopuszczalności lub treści merytorycznej wszystkich wniosków, z wyjątkiem przypadków, w których nie można sprostać uwarunkowaniom wymagającym szczególnego traktowania. Przewidziano w nim również przepisy szczegółowe dotyczące warunków powrotu i świadczeń materialnych w ramach przyjmowania. Środkom tym towarzyszy szereg zabezpieczeń. We wszystkich innych aspektach zastosowanie ma dyrektywa w sprawie procedur azylowych, a w szczególności gwarancje przewidziane w rozdziale II tej dyrektywy.

Wniosek zawiera również rozdział dotyczący wsparcia operacyjnego w celu ewentualnego zwiększenia wsparcia ze strony agencji UE na wniosek trzech zainteresowanych państw członkowskich.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek jest w pełni zgodny z nowym paktem o migracji i azylu przyjętym we wrześniu 2020 r. oraz towarzyszącymi mu wnioskami ustawodawczymi.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Niniejszy wniosek jest spójny z potrzebą utrzymania zmniejszonej presji ze strony przybywających osób o nieuregulowanym statusie i utrzymania silnych granic zewnętrznych zgodnie z kompleksowym podejściem określonym w nowym pakcie o migracji i azylu. Uzupełnia on kodeks graniczny Schengen i zbliżającą się reformę Schengen, w ramach której Komisja zamierza zaproponować stałe ramy reagowania na możliwe sytuacje instrumentalizacji, które w przyszłości nadal mogą stanowić wyzwanie dla Unii. Jego celem jest również ograniczenie dalszego napływu nielegalnych migrantów i presji wywieranej na strefę Schengen. Sprawnie podejmowane są kwestie dotyczące szybkich i skutecznych powrotów oraz readmisji w sytuacji instrumentalizacji, zgodnie z kompleksowym podejściem do zarządzania migracją określonym w nowym pakcie o migracji i azylu. Wniosek jest również spójny z działaniami zewnętrznymi Unii, takimi jak unijne środki ograniczające, i powinien być stosowany równoległe z tymi działaniami. Niniejszy wniosek stanowi część kompleksowego zestawu działań UE mających na celu przeciwdziałanie atakowi hybrydowemu i sztucznie wywieranej presji migracyjnej na granicach UE.

2. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

Streszczenie wniosku

(1) Nadzwyczajna procedura zarządzania migracją i azylem na granicach zewnętrznych

W obliczu ataku hybrydowego Łotwa, Litwa i Polska zostały zmuszone do ograniczenia do minimum ruchu granicznego poprzez ograniczenie liczby otwartych przejść granicznych w celu zapobiegania niedozwolonemu wjazdowi oraz ochrony bezpieczeństwa narodowego i integralności terytorialnej.

Wielu migrantów utknęło jednak na terytorium trzech wymienionych państw członkowskich, sytuacja po białoruskiej stronie granicy jest nadal niestabilna, a napływ nielegalnych migrantów wciąż się utrzymuje. Aby zapewnić spójne podejście do środków kontroli granicznej w obecnej sytuacji nadzwyczajnej oraz umożliwić Łotwie, Litwie i Polsce zarządzanie obecnymi przepływami, ale również postępowanie wobec osób już przebywających na ich terytoriach, w niniejszym wniosku ustanawia się nadzwyczajną procedurę zarządzania migracją i azylem w odniesieniu do obywateli państw trzecich zatrzymanych lub znalezionych w pobliżu granicy z Białorusią w następstwie nielegalnego wjazdu lub po stawieniu się na przejściach granicznych.

a) Procedura azylowa na granicach zewnętrznych

Główne elementy tej procedury to:

- **Możliwość prowadzenia przez zainteresowane państwa członkowskie rejestracji wniosków o udzielenie azylu oraz zaoferowania możliwości skutecznego składania takich wniosków wyłącznie w określonych punktach rejestracji znajdujących się w pobliżu granicy, w tym na wyznaczonych do tego celu przejściach granicznych**

W ramach tej procedury zainteresowane państwa członkowskie powinny mieć możliwość wymagania, aby rejestracja i składanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej odbywały się w określonych punktach rejestracji znajdujących się w pobliżu granicy, w tym ewentualnie na wyznaczonych do tego celu przejściach granicznych. Pozwoliłoby to na bardziej uporządkowane zarządzanie przepływami i jest zgodne z możliwościami, jakie już oferuje dyrektywa w sprawie procedur azylowych.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy w sprawie procedur azylowych państwo członkowskie może wymagać, aby wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej były składane w wyznaczonym miejscu. Dyrektywa nie określa jednak, gdzie ma się odbywać rejestracja. Art. 6 ust. 1 dyrektywy zawiera jedynie wymóg, aby w przypadku gdy osoba występuje z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, wniosek został zarejestrowany. Państwa członkowskie mogą zatem wyznaczyć jako miejsce rejestracji i składania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej specjalne punkty rejestracji, które mogą obejmować przejścia graniczne. Zgodnie z art. 6 ust. 2 państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawcy mieli rzeczywistą możliwość jak najszybszego złożenia wniosku, z którym wystąpili. Z tego względu oraz w celu zapewnienia rzeczywistego i skutecznego dostępu do procedury azylowej Łotwa, Litwa i Polska muszą zapewnić wyznaczenie i otwarcie w tym celu wystarczającej liczby punktów rejestracji, w tym przejść granicznych, oraz zadbać o to, aby wnioskodawcy otrzymywali informacje o lokalizacji najbliższych punktów, w których można złożyć wniosek.

- **Wydłużenie terminu rejestracji do czterech tygodni**

W ramach szczególnej procedury azylowej na granicach zewnętrznych termin rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej będzie wynosić maksymalnie cztery tygodnie (w przeciwieństwie do terminu określonego w dyrektywie w sprawie procedur azylowych, który wynosi trzy lub sześć dni, a w przypadku masowego napływu osób – maksymalnie 10 dni).

Łotwa, Litwa i Polska mogą potrzebować takiej elastyczności, aby móc skutecznie reagować na wrogie działania Białorusi, a jednocześnie radzić sobie z nagłym napływem migrantów w związku z instrumentalizacją i atakiem hybrydowym ze strony Białorusi.

Biorąc pod uwagę nagłą i niemożliwą do przewidzenia ingerencję/interwencję ze strony Białorusi, państwa członkowskie, których to dotyczy, muszą nie tylko zajmować się obywatelami państw trzecich przybywającymi na ich granice, ale także przekierowywać zasoby na ochronę swojej integralności terytorialnej. W związku z tym zainteresowane państwa członkowskie mogą potrzebować czasu na reorganizację swoich zasobów i zwiększenie swoich zdolności, m.in. przy wsparciu ze strony agencji UE.

Jeżeli państwa członkowskie korzystają z dłuższego terminu rejestracji, są zobowiązane priorytetowo traktować rejestrację i rozpatrywanie wniosków, które wydają się być uzasadnione lub złożone przez małoletnich i członków ich rodzin.

- **Możliwość zastosowania procedury granicznej w trybie przyspieszonym w odniesieniu do wszystkich wniosków**

W obecnej sytuacji środki powinny służyć wspieraniu państw członkowskich w ochronie ich integralności terytorialnej i zapobieganiu wjazdowi osób, które nie spełniają warunków wjazdu, a jednocześnie zapewniać ochronę praw podstawowych. Możliwość rozpatrzenia wniosku na granicy bez udzielania zezwolenia na wjazd na terytorium zgodnie z art. 43 dyrektywy w sprawie procedur azylowych zapewnia tego rodzaju ochronę, ale zgodnie z obowiązującymi przepisami zestaw okoliczności, w których wnioski można rozpatrywać merytorycznie w ramach procedury granicznej, jest ograniczony. Chociaż pod pewnymi

warunkami taka możliwość może istnieć w przypadku wnioskodawców, którzy przedostali się na terytorium nielegalnie, niniejsza decyzja rozszerza tę możliwość na wszystkich wnioskodawców, bez wykluczania żadnej kategorii.

W ramach szczególnej procedury azylowej wniosek umożliwia Łotwie, Litwie i Polsce stosowanie procedury granicznej w trybie przyspieszonym w celu podejmowania decyzji w sprawie dopuszczalności i merytorycznej treści wszystkich wniosków, z wyjątkiem przypadków, w których wnioskodawcom mającym szczególne problemy zdrowotne nie można zapewnić odpowiedniego wsparcia. Środek ten ograniczy możliwość poddawania przez Białoruś instrumentalizacji tych obywateli państw trzecich, wobec których nie można stosować procedury granicznej. Jak przewidziano w dyrektywie w sprawie procedur azylowych i wyraźnie stwierdzono w niniejszym wniosku, w trakcie procedury granicznej zastosowanie mają podstawowe zasady i gwarancje określone w rozdziale II dyrektywy w sprawie procedur azylowych, co służy zapewnieniu ochrony praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową przy jednoczesnym utrzymaniu prawa do azylu i poszanowaniu zasady *non-refoulement*. Ponadto wniosek przewiduje obowiązkowe priorytetowe traktowanie wniosków uzasadnionych oraz wniosków rodzin i dzieci.

Ponadto Łotwa, Litwa i Polska mogą przedłużyć czas trwania procedury granicznej do szesnastu tygodni. Decyzję w sprawie wniosku, w tym w sprawie ewentualnego odwołania od decyzji administracyjnej, należy podjąć w ciągu tych szesnastu tygodni. Podobnie jak w przypadku przedłużenia terminu rejestracji, o którym mowa powyżej, biorąc pod uwagę rodzaj i nagły charakter działań Białorusi, można rozważyć dłuższy czas trwania procedury granicznej w celu pomocy państwom członkowskim w związku z instrumentalizacją migrantów. Państwa członkowskie, których to dotyczy, mogą potrzebować czasu na reorganizację swoich zasobów i zwiększenie swoich zdolności, m.in. przy wsparciu ze strony agencji UE. Ponadto liczba spraw do rozpatrzenia w ramach procedury granicznej będzie większa niż w normalnych okolicznościach (ponieważ co do zasady wszyscy wnioskodawcy mogą podlegać tej procedurze). Przedłużenie tego terminu pomoże zatem państwu członkowskiemu stosować fikcję prawną dotyczącą odmowy wjazdu przez dłuższy okres, a jednocześnie zapewni większą elastyczność, która pozwoli sprostać zwiększonemu obciążeniu pracą.

Łotwa, Litwa i Polska mogą również rozszerzyć stosowanie przepisów określonych w art. 46 ust. 6 dyrektywy w sprawie procedur azylowych, który umożliwia państwom członkowskim ograniczenie automatycznego skutku zawieszającego w przypadku odwołania, w odniesieniu do wszystkich procedur granicznych i w zamian przyznać sądowi uprawnienia do orzekania, czy wnioskodawca może pozostać na terytorium, pod warunkiem że przestrzegane są gwarancje przewidziane w art. 46 ust. 7 i 8.

Biorąc pod uwagę gwarancje przewidziane w dyrektywie w sprawie procedur azylowych i dyrektywie w sprawie warunków przyjmowania, również w kontekście procedury azylowej na granicy, zatrzymywanie wnioskodawców powinno być środkiem ostatecznym, stosowanym w konkretnych przypadkach, w których nie mogą zostać zastosowane wystarczające, lecz mniej represyjne środki. W związku z tym procedura azylowa nie będzie pociągała za sobą systematycznego zatrzymywania wnioskodawców. W celu umożliwienia wnioskodawcom wymagającym szczególnego traktowania korzystania z przysługujących im praw, w przypadku gdy stan zdrowia wnioskodawcy nie pozwala na rozpatrzenie wniosku na

granicy lub w strefach tranzytowych przy niezbędnym wsparciu, Łotwa, Litwa i Polska nie mogą stosować procedury granicznej.

b) Świadczenia materialne w ramach przyjmowania – możliwość pokrycia jedynie podstawowych potrzeb

W przypadku sytuacji związanej z instrumentalizacją, gdy dochodzi do nagłego napływu obywateli państw trzecich, państwo członkowskie może mieć trudności ze spełnieniem norm w zakresie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania. Łotwa, Litwa i Polska muszą jednak zadbać o to, aby wszelkie działania były podejmowane z poszanowaniem podstawowych gwarancji humanitarnych, tj. obejmowały m.in. zapewnienie obywatelom państw trzecich przebywającym na ich terytorium żywności, wody, odzieży, odpowiedniej opieki medycznej, wsparcia na rzecz osób wymagających szczególnego traktowania, a także tymczasowego schronienia, na co wskazał także Europejski Trybunał Praw Człowieka w ostatnich postanowieniach dotyczących środków tymczasowych w odniesieniu do tych państw członkowskich.

Art. 18 ust. 9 dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania zezwala państwu członkowskiemu, w należycie uzasadnionych przypadkach i pod pewnymi warunkami, ustalić inne formy świadczeń materialnych w ramach przyjmowania niż przewidziane w dyrektywie w sprawie warunków przyjmowania, jeżeli w każdym przypadku podstawowe potrzeby są zaspokojone. Niniejszy wniosek rozszerza możliwość ustalania innych form świadczeń materialnych w ramach przyjmowania w obecnej sytuacji związanej z instrumentalizacją migrantów, pod warunkiem że zaspokojone zostaną podstawowe potrzeby, w tym zapewnione będzie tymczasowe schronienie, żywność, woda, odzież, odpowiednia opieka medyczna, pomoc na rzecz osób wymagających szczególnego traktowania, przy pełnym poszanowaniu prawa do godności ludzkiej.

c) Procedura powrotu na granicach zewnętrznych

Aby pomóc Łotwie, Litwie i Polsce w radzeniu sobie z obecnym napływem obywateli państw trzecich, wniosek przewiduje możliwość odstąpienia od stosowania dyrektywy 2008/115/WE w odniesieniu do obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, których wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony zgodnie z procedurą określoną w art. 2 niniejszego wniosku. W odniesieniu do obywateli państw trzecich, którzy nie złożyli wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, Łotwa, Litwa i Polska mogą stosować przepisy art. 2 ust. 2 lit. a) dyrektywy powrotowej. Odstępstwo określone w art. 3 niniejszego wniosku ma na celu ustanowienie mechanizmu podobnego do odstępstwa określonego w art. 2 ust. 2 lit. a) dyrektywy powrotowej w szczególności w odniesieniu do tych obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, których wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony zgodnie z procedurą określoną w art. 2 niniejszego wniosku.

d) Dodatkowe zabezpieczenia

Wniosek przewiduje wprowadzenie rozwiązań, które zapewnią prawo do ubiegania się o ochronę w sposób rzeczywisty i skuteczny poprzez zapewnienie wystarczającej liczby miejsc, w których wnioskodawcy będą mogli formalnie złożyć wniosek o udzielenie azylu. W celu zagwarantowania dostępu do procedury azylowej Łotwa, Litwa i Polska są zobowiązane należycie informować obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców w języku zrozumiałym dla danej osoby lub w języku, co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla danej osoby zrozumiałym, o stosowanych środkach, dostępnych punktach rejestracji

i składania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w szczególności o tym, gdzie znajduje się najbliższy punkt, w którym dana osoba może złożyć taki wniosek, o możliwości odwołania się od decyzji podjętej w sprawie wniosku oraz o okresie obowiązywania środków.

(2) Wsparcie operacyjne ze strony agencji UE

Ponieważ skutki działań Białorusi mogą z łatwością rozprzestrzenić się i wywrzeć wpływ na sąsiednie państwa członkowskie i Unię Europejską w szerszym zakresie (co nawet może być zakładanym celem tych działań), należy przewidzieć środki umożliwiające udzielanie wsparcia na poziomie UE. Jeżeli Łotwa, Litwa i Polska wystąpią o wsparcie ze strony agencji UE, priorytetem dla agencji powinno być wsparcie operacyjne. Dotyczy to w szczególności Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO), który może pomóc w rejestracji i rozpatrywaniu wniosków, zapewnić kontrolę przesiewową migrantów wymagających szczególnego traktowania, udzielać wsparcia w opracowywaniu i wprowadzaniu odpowiednich norm w ośrodkach recepcyjnych oraz w zarządzaniu tymi ośrodkami; a także wsparcia ze strony Fronteksu, który może wspierać działania w zakresie kontroli granicznej, w tym kontroli przesiewowej i operacji powrotowych, lub wsparcia ze strony Europolu, który może zapewnić dane wywiadowcze.

(3) Pozostałe przepisy

Wniosek zawiera również przepisy dotyczące współpracy między Komisją, państwami członkowskimi i agencjami UE, obowiązku dalszego przekazywania przez państwa członkowskie odpowiednich danych i statystyk za pośrednictwem unijnej sieci ds. reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego, a także przepisy zobowiązujące Komisję do regularnej oceny sytuacji. Zawiera on również przepis dotyczący zakresu podmiotowego, gwarantujący, że osoby przybyłe przed przyjęciem niniejszej decyzji, lecz także w kontekście instrumentalizacji, których wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej nie zostały jeszcze zarejestrowane lub w odniesieniu do których nie rozpoczęto jeszcze procedury powrotu, będą objęte przepisami decyzji i będą mogły z nich korzystać. Zapewni to tym obywatelom państw trzecich pewność prawa i przewidywalność w odniesieniu do mających zastosowanie przepisów proceduralnych. Kilka motywów dotyczy zmiennej geometrii w odniesieniu do kwestii uczestniczenia Irlandii i Danii w decyzji będącej przedmiotem niniejszego wniosku. Państwa członkowskie, których dotyczy decyzja będąca przedmiotem niniejszego wniosku, są zobowiązane do zaprzestania stosowania wszelkich środków w przypadku ustania sytuacji nadzwyczajnej.

• **Podstawa prawna**

Niniejszy wniosek obejmuje środki tymczasowe na rzecz trzech państw członkowskich (Łotwy, Litwy i Polski), które stoją w obliczu sytuacji nadzwyczajnej charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, spowodowanym instrumentalizacją migrantów. Niezbędne tymczasowe środki wsparcia mogą wykraczać poza wspólny europejski system azylowy. W związku z tym właściwą podstawą prawną do przyjęcia tych środków tymczasowych przez Radę, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, jest art. 78 ust. 3 TFUE.

Zgodnie z orzecznictwem TSUE² pojęcie „środków tymczasowych” w rozumieniu art. 78 ust. 3 TFUE jest wystarczająco szerokie, aby można było przyjąć wszystkie środki

² Wyrok z dnia 6 września 2017 r., Republika Słowacka i Węgry przeciwko Radzie Unii Europejskiej, sprawy połączone C- 643/15 i C- 647/15, pkt 77, 78

tymczasowe niezbędne do skutecznego i szybkiego zareagowania na sytuację nadzwyczajną charakteryzującą się nagłym napływem obywateli państw trzecich, w tym przypadku spowodowanym instrumentalizacją migrantów do celów politycznych. Środki te mogą również, co do zasady, stanowić odstępstwo od przepisów aktów ustawodawczych. Zasadniczo Komisja i Rada dysponują szerokim zakresem uznania przy wyborze wprowadzanych środków, o ile środki te stanowią szybką i skuteczną reakcję na szczególną sytuację nadzwyczajną. Środki te mogą być zmieniane i dostosowywane, o ile zachowują swój tymczasowy charakter³.

W związku z tym, zgodnie ze wspomnianym orzecznictwem, wniosek obejmuje szczególne środki tymczasowe w obszarach regulowanych dyrektywą w sprawie procedur azylowych (w zakresie rejestracji, formalnego składania wniosków i procedury granicznej), dyrektywą w sprawie warunków przyjmowania i dyrektywą powrotową, wraz z niezbędnymi zabezpieczeniami mającymi zapewnić poszanowanie praw podstawowych, oraz środki wsparcia operacyjnego ze strony agencji Unii Europejskiej na rzecz zainteresowanych państw członkowskich, dostępne na ich wniosek.

- **Pomocniczość**

Postanowienia tytułu V TFUE dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powierzają określone kompetencje w tym zakresie Unii Europejskiej. Kompetencje te należy wykonywać zgodnie z art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej, tzn. tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele proponowanych działań nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii Europejskiej.

Należy uznać, że sytuacja, w której integralność terytorialna i bezpieczeństwo państw członkowskich są zagrożone wskutek nagłego napływu obywateli państw trzecich, spowodowanego aktywnymi działaniami państwa trzeciego ułatwiającymi przyjazd tych obywateli, wywiera wpływ na całą UE, w związku z czym wymaga rozwiązań i wsparcia na poziomie UE. Wszystkie państwa członkowskie muszą szybko zareagować i wspólnie zapewnić wsparcie danemu państwu członkowskiemu.

Osiągnięcie tych celów wymaga działań na poziomie UE, ponieważ cele te mają charakter transgraniczny. Nie ulega wątpliwości, że działania podejmowane przez poszczególne państwa członkowskie nie mogą stanowić satysfakcjonującej odpowiedzi na potrzebę przyjęcia wspólnego podejścia UE do wspólnego problemu.

Takie wspólne podejście nie może zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie działające indywidualnie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki decyzji, będącej przedmiotem niniejszego wniosku, można je lepiej osiągnąć na poziomie Unii. Unia musi zatem podjąć działania i wprowadzać środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej, decyzja, która jest przedmiotem niniejszego wniosku, określa dokładne warunki, w jakich można stosować szczególne przepisy proceduralne w dziedzinie azylu, a także zakres i okres stosowania takich przepisów oraz niezbędne zabezpieczenia.

³ Sprawy połączone C- 643/15 i C- 647/15, pkt 133, 134

Wszystkie elementy środków, jakie proponuje się w celu zaradzenia szczególnej sytuacji związanej z instrumentalizacją migrantów, ograniczają się do tego, co jest konieczne, aby państwa członkowskie mogły zarządzać sytuacją w sposób uporządkowany i skuteczny, przy jednoczesnym zapewnieniu równego traktowania pod względem praw i gwarancji dla wnioskodawców. Okres obowiązywania tych środków jest również ograniczony do tego, co jest absolutnie niezbędne, aby umożliwić odpowiednim państwom członkowskim zaradzenie sytuacji zagrażającej ich bezpieczeństwu lub integralności terytorialnej.

We wniosku przewidziano ustanowienie zabezpieczeń dotyczących stosowania odstępstw. Środki te proponuje się wraz z innymi środkami oraz na etapie, kiedy działania w ramach polityki zagranicznej zaczynają przynosić rezultaty, aby pomóc państwom członkowskim, których to dotyczy, w opanowaniu sytuacji, w szczególności zważywszy na znaczną liczbę obywateli państw trzecich wciąż przybywających do tych trzech państw członkowskich z Białorusi oraz znaczną liczbę migrantów nadal przebywających na granicy UE z Białorusią. Komisja proponuje je jako środki o charakterze nadzwyczajnym i wyjątkowym, ograniczone w czasie, do zastosowania w trybie pilnym.

Szczególne środki w tych aspektach regulowane dyrektywą w sprawie procedur azylowych i dyrektywą powrotową są proporcjonalne, przy czym wprowadza się szereg zabezpieczeń zapewniających równowagę między pilnymi potrzebami zainteresowanych państw członkowskich wynikającymi z konieczności opanowania sytuacji związanej z instrumentalizacją a niezbędną ochroną obywateli państw trzecich podlegających instrumentalizacji.

- **Wybór instrumentu**

Podstawa prawna niniejszego wniosku, którą stanowi art. 78 ust. 3 TFUE, wymaga przyjęcia decyzji Rady, po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

- **Prawa podstawowe**

Niniejszy wniosek nie narusza praw podstawowych i jest zgodny z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, a także zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego.

Ramy ustanowione w niniejszej decyzji należy stosować z pełnym poszanowaniem praw podstawowych zapisanych w Karcie, w tym prawa do godności człowieka (art. 1), zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (art. 4), prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6), prawa do azylu (art. 18), zakazu wydeleń zbiorowych i ochrony przed odsyłaniem (art. 19 ust. 1 i 2), prawa do niedyskryminacji (art. 21), zasady równości kobiet i mężczyzn (art. 23), praw dziecka (art. 24) oraz prawa do skutecznego środka prawnego (art. 47). Niniejszy wniosek w pełni uwzględnia szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania. Zabezpieczenia dla dzieci i osób wymagających szczególnego traktowania przewidziane w dyrektywie w sprawie warunków przyjmowania 2013/33/UE powinny być traktowane priorytetowo przez właściwe organy.

Prawo do wolności i swobodnego przemieszczania się jest chronione, ponieważ w przypadku zastosowania zatrzymania w kontekście granicznej procedury azylowej i w dziedzinie powrotu takie przepisy mogą być stosowane jedynie w ściśle uregulowanych ramach i przez ograniczony czas. Zgodnie z art. 26 ust. 1 dyrektywy w sprawie procedur azylowych państwa członkowskie nie mogą zatrzymywać żadnej osoby wyłącznie na podstawie faktu, że jest ona wnioskodawcą. Ten sam przepis odsyła do art. 8 dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania w odniesieniu do podstaw i warunków zatrzymania. Zgodnie z art. 8 ust. 3 lit. c) dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania wnioskodawcę można zatrzymać

w związku z postępowaniem mającym na celu podjęcie decyzji w sprawie prawa wnioskodawcy do przybycia na terytorium. Art. 8 ust. 2 stanowi również, że państwa członkowskie mogą zatrzymać wnioskodawcę tylko wtedy, gdy nie można skutecznie zastosować łagodniejszych środków przymusu, takich jak ograniczenie swobody przemieszczania się, o której mowa w art. 7 tej dyrektywy.

Zasada *non-refoulement* zapisana w art. 33 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. i art. 19 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej jest również przestrzegana przy stosowaniu odstępstw od dyrektywy powrotowej. We wniosku wyraźnie przypomniano o spoczywającym na państwach członkowskich obowiązku przestrzegania tej zasady przy wypełnianiu obowiązku kontroli granic. Poszanowanie zasady *non-refoulement* obejmuje ocenę, czy nie istnieje ryzyko prześladowania, tortur lub niehumanitarnego lub poniżającego traktowania, ani ryzyko łańcuchowego odsyłania.

Jeżeli chodzi o stosowanie granicznej procedury azylowej i odstępstwo od dyrektywy powrotowej, podstawowe zasady i gwarancje przewidziane w dyrektywie w sprawie procedur azylowych, dyrektywie w sprawie warunków przyjmowania i dyrektywie powrotowej nadal mają zastosowanie do wnioskodawców podlegających procedurze granicznej. Ponadto wniosek przewiduje obowiązkowe priorytetowe traktowanie wniosków uzasadnionych oraz wniosków rodzin i dzieci. Jak najszybsze rozpatrzenie wniosków o udzielenie azylu jest w interesie tych wnioskodawców. Wniosek gwarantuje prawo do skutecznego środka prawnego, zapewniając sądom uprawnienia do orzekania, czy wnioskodawca może pozostać na terytorium państwa członkowskiego do czasu podjęcia decyzji w sprawie odwołania, a wnioskodawcy odpowiednie gwarancje umożliwiające wystąpienie z takim wnioskiem do sądu.

3. KONSULTACJE Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI

• Kształtowanie polityki opartej na solidnych dowodach

Wniosek został przygotowany w trybie pilnym. Może opierać się na pracach przeprowadzonych w ramach przygotowywania wniosku dotyczącego kryzysu i siły wyższej w kontekście nowego paktu o migracji i azylu oraz na informacjach dostarczonych przez zainteresowane strony w procesie konsultacji prowadzonych od momentu pojawienia się zagrożenia hybrydowego latem 2021 r.

• Konsultacje z zainteresowanymi stronami oraz gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej

Od chwili pojawienia się zagrożenia hybrydowego latem 2021 r. Komisja konsultuje się ze wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami na temat sposobów radzenia sobie z tą sytuacją. Państwa członkowskie dotknięte obecnym problemem instrumentalizacji, w szczególności Litwa, zaproponowały konkretne inicjatywy ustawodawcze, które ich zdaniem odpowiednio zaradziłyby tej sytuacji. W niniejszym wniosku uwzględniono szereg tych sugestii. Komisja odbyła spotkania i wymieniła pisma z organizacjami międzynarodowymi i pozarządowymi, które dokonują oceny sytuacji, i zaproponowała odpowiednią reakcję. Komisja kilkakrotnie odwiedziła Polskę i Litwę – były to zarówno wizyty polityczne, jak i techniczne. Podczas tych wizyt Komisja, poza spotkaniami z krajowymi organami władzy, zebrała informacje od krajowych oddziałów UNHCR i IOM oraz od krajowych pozarządowych organizacji praw człowieka wspierających migrantów w regionach przygranicznych.

4. WPLYW NA BUDŻET

Ze względu na charakter niniejszego wniosku związany z instrumentalizacją migrantów nie jest możliwe oszacowanie a priori możliwego wpływu na budżet. Zostanie on uwzględniony w budżecie istniejących unijnych instrumentów finansowania na okres 2014–2020 i 2021–2027 w dziedzinie migracji, azylu i zarządzania granicami. W wyjątkowych przypadkach, jeżeli sytuacja się pogorszy, można będzie wykorzystać mechanizmy elastyczności w ramach WRF na lata 2021–2027. Komisja Europejska i państwa członkowskie regularnie omawiają potrzeby finansowe wynikające z sytuacji na granicach zewnętrznych z Białorusią. W rezultacie jesienią tego roku Komisja Europejska udzieliła Litwie pomocy nadzwyczajnej, natomiast Litwa, Łotwa i Polska podjęły działania mające na celu przesunięcie (niewykorzystanych) zasobów w ramach krajowych programów tych instrumentów finansowania na lata 2014–2020. W tym kontekście, poza kwotą 360 mln EUR przewidzianą dla tych państw członkowskich w ramach Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej na ten okres finansowania, z istniejących zasobów, głównie z puli środków tematycznych tego instrumentu, udostępnione zostaną dalsze dodatkowe środki w wysokości około 200 mln EUR na lata 2021 i 2022. Stały, regularny dialog umożliwi optymalne wykorzystanie zasobów dostępnych w ramach tych instrumentów.

Z wyżej wymienionych powodów nie jest możliwe oszacowanie a priori ewentualnego wpływu na budżet odnośnych agencji zdecentralizowanych. Dysponują one pewną elastycznością w ramach swoich istniejących budżetów, ale w zależności od przyszłego rozwoju sytuacji i z uwagi na fakt, że zasoby agencji są ograniczone, nie jest wykluczone, że konieczne może być przesunięcie środków.

Potrzeby finansowe związane z niniejszym wnioskiem są zgodne z obecnymi wieloletnimi ramami finansowymi i mogą wiązać się z wykorzystaniem instrumentów szczególnych.

Jeżeli chodzi o aspekty proceduralne kwestii azylu, niniejszy wniosek nie nakłada na Unię żadnych dodatkowych obciążeń finansowych ani administracyjnych. W tych obszarach nie ma on zatem wpływu na budżet Unii.

Wniosek

DECYZJA RADY**w sprawie tymczasowych środków nadzwyczajnych na rzecz Łotwy, Litwy i Polski**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego⁴,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 78 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w przypadku gdy co najmniej jedno państwo członkowskie znajdzie się w nadzwyczajnej sytuacji charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może przyjąć środki tymczasowe na rzecz zainteresowanego państwa członkowskiego lub państw członkowskich.
- (2) Od lata 2021 r. Unia, a w szczególności Łotwa, Litwa i Polska, doświadczają zagrożenia hybrydowego realizowanego poprzez instrumentalizację ludzi. Doprowadziło to do bezprecedensowego wzrostu liczby nielegalnych przekroczeń granicy z Białorusią. O ile w ostatnich latach prawie nie podejmowano prób nielegalnego przekraczania granic zewnętrznych z Białorusią do UE, dziś jest to codzienność. Działania te zostały zainicjowane i zorganizowane przez reżim Łukaszenki, który przyciąga migrantów na granicę we współpracy z przemytnikami migrantów i sieciami przestępczymi.
- (3) W wyniku takiej instrumentalizacji migranci ci znaleźli się w trudnej sytuacji na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej z Białorusią. Działania Białorusi doprowadziły do kryzysu humanitarnego, a wiele ofiar śmiertelnych zostało już potwierdzonych. Główna odpowiedzialność za rozwiązanie tego kryzysu spoczywa na Białorusi. Jest ona związana konwencją genewską, w tym zasadą *non-refoulement*. W związku z tym Białoruś musi zapewnić odpowiednią ochronę migrantom na swoim terytorium i w tym celu współpracować z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) oraz Międzynarodową Organizacją ds. Migracji (IOM). Ograniczony dostęp utrudnił ocenę potrzeb po białoruskiej stronie granicy, ale Komisja ściśle współpracuje z Organizacją Narodów Zjednoczonych i jej wyspecjalizowanymi agencjami oraz z odpowiednimi partnerskimi organizacjami działającymi w zakresie praw człowieka i organizacjami humanitarnymi, aby zapobiec dalszemu pogłębianiu się kryzysu humanitarnego, również w obliczu pogarszających się warunków pogodowych. Na mocy ostatnich decyzji uruchomiono 700 000 EUR na finansowanie pomocy humanitarnej w celu wsparcia partnerów w udzielaniu pomocy

⁴ Dz.U. C ... z ..., s.

osobom wymagającym szczególnego traktowania, które utknęły na granicy i na terytorium Białorusi.

- (4) W wyniku tej instrumentalizacji w ciągu 2021 r. (do 21 listopada) na terytorium Litwy, Łotwy i Polski przedostało się w sposób niedozwolony z Białorusi 7 831 obywateli państw trzecich, podczas gdy w całym 2020 r. było to 257 osób. Na Litwie złożono 2 676 wniosków o udzielenie azylu, na Łotwie 579, a w Polsce 6 730. Ponadto te trzy państwa członkowskie zapobiegły 42 741 próbom przekroczenia granicy. Jakkolwiek trudno podać dokładne szacunki, na Białorusi może obecnie przebywać nawet do 10 000 kolejnych migrantów, a codziennie przybywają nowe osoby.
- (5) Unia zdecydowanie potępiła na najwyższym szczeblu tę instrumentalizację migrantów i uchodźców wymagających szczególnego traktowania. Rada Europejska zajęła się tym zagrożeniem na posiedzeniach w czerwcu i październiku 2021 r.⁵ W swoim orędziu o stanie Unii przewodnicząca Ursula von der Leyen uznała działania Białorusi za atak hybrydowy mający na celu destabilizację Europy⁶. Działania te to wyraz zdecydowanych prób wywołania ciągłego i przedłużającego się kryzysu w ramach szeroko zakrojonych i skoordynowanych wysiłków służących destabilizacji Unii Europejskiej oraz osłabieniu jej społeczeństwa i najważniejszych instytucji. Stanowią one rzeczywiste zagrożenie dla bezpieczeństwa Unii.
- (6) Niniejszy wniosek to odpowiedź na apel, jaki Rada Europejska wystosowała do Komisji w swoich konkluzjach z dnia 22 października, o zaproponowanie wszelkich niezbędnych zmian w unijnych ramach prawnych oraz konkretnych środków w celu zapewnienia natychmiastowej i właściwej reakcji zgodnej z prawem unijnym i zobowiązaniami międzynarodowymi. Jest to również reakcja na wniosek dotkniętych atakami państw członkowskich o umożliwienie im korzystania ze środków tymczasowych w celu skutecznego zaradzenia nadzwyczajnej sytuacji migracyjnej na zewnętrznych granicach UE. Środki te miałyby na celu dalsze wspieranie Łotwy, Litwy i Polski w opanowaniu obecnej sytuacji w sposób kontrolowany i szybki, przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych i zobowiązań międzynarodowych.
- (7) W reakcji na obecną sytuację nadzwyczajną Łotwa, Litwa i Polska ogłosiły stan wyjątkowy i zintensyfikowały ochronę granic i inne środki kontroli granicznej w celu ochrony integralności i bezpieczeństwa Unii. W ramach tych środków wymienione państwa członkowskie zostały zmuszone do ograniczenia liczby otwartych przejść granicznych i oddelegowały znaczną liczbę funkcjonariuszy straży granicznej do nadzorowania granicy lądowej z Białorusią. Muszą one także zająć się obywatelami państw trzecich przybywającymi na ich granice, z których wielu ubiega się lub zamierza ubiegać się o ochronę międzynarodową w Unii Europejskiej, oraz tymi, którzy już przebywają na ich terytorium.
- (8) Unia wykazała zdecydowane poparcie dla tych państw członkowskich z racji tego, że są one celem działań reżimu białoruskiego i zarządzają granicami zewnętrznymi w imieniu UE.
- (9) Komisja przyznała Litwie nadzwyczajną pomoc finansową. Ponadto, poza kwotą 360 mln EUR przewidzianą dla tych państw członkowskich w ramach Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej na bieżący okres finansowania, Komisja przyznała również dodatkowe środki w wysokości około

⁵ Konkluzje Rady Europejskiej z 24-25 czerwca 2021 r. i 20-21 października 2021 r.

⁶ Orędzie o stanie Unii w 2021 r. z dnia 15 września 2021 r.

200 mln EUR, które dostępne będą w latach 2021 i 2022. Litwa uruchomiła ponadto Unijny Mechanizm Ochrony Ludności, a Komisja koordynuje pomoc z 19 państw członkowskich. Za pośrednictwem mechanizmu Litwa otrzymała namioty, łóżka, grzejniki i inne elementy niezbędne do zaspokojenia potrzeb migrantów przebywających na terytorium Litwy. Wariant ten pozostaje otwarty dla Łotwy i Polski.

- (10) Ponadto Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) i Europol zapewniają wsparcie operacyjne państwom członkowskim, które wystąpiły z takim wnioskiem, aby pomóc im w radzeniu sobie z obecną sytuacją kryzysową. W szczególności agencje te oddelegowały ekspertów do rozpatrywania wniosków o azyl, przeprowadzania kontroli granicznej i działań wywiadowczych oraz pracują nad wzmocnieniem zdolności w zakresie powrotów i prowadzeniem operacji powrotowych. To wsparcie operacyjne pozwoliło już na zorganizowanie znacznej liczby operacji powrotowych. Agencje są teraz gotowe, by pójść o krok dalej w zapewnianiu wsparcia operacyjnego i ważne jest, aby wymienione trzy państwa członkowskie w pełni korzystały z tego wsparcia.
- (11) Temu wsparciu finansowemu i operacyjnemu towarzyszą działania w ramach polityki zagranicznej ukierunkowane na rozwiązanie problemu instrumentalizacji i ograniczanie napływu migrantów. Oprócz kompleksowego pakietu sankcji gospodarczych i finansowych oraz zakazu lotów w przestrzeni powietrznej Unii i dostępu przewoźników białoruskich do unijnych portów lotniczych, które to środki przyjęto w reakcji na sfalszowane wybory i wymuszone przekierowanie lotu linii Ryanair, Unia wprowadziła dodatkowe środki szczególne w odpowiedzi na instrumentalizację migrantów przez Białoruś. 9 listopada 2021 r. Rada przyjęła wniosek Komisji w sprawie częściowego zawieszenia umowy o ułatwieniach wizowych między UE a Białorusią. 15 listopada 2021 r. Rada zmieniła unijny system sankcji wobec Białorusi – Unia może teraz objąć sankcjami zarówno osoby fizyczne, jak i podmioty organizujące działania ułatwiające nielegalne przekraczanie granic UE lub uczestniczące w takich działaniach. 23 listopada Komisja przedstawiła wniosek mający na celu zapobieganie i ograniczanie działalności przewoźników, którzy zajmują się handlem ludźmi lub przemytem ludzi do Unii lub ułatwiają takie działania.
- (12) Komisja, Wysoki Przedstawiciel wspierany przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych oraz państwa członkowskie podjęły intensywne działania dyplomatyczne w głównych krajach pochodzenia i tranzytu, aby zapobiec dalszemu napływowi obywateli tych krajów przez Białoruś. Działania te obejmują działania informacyjne i zintensyfikowane wizyty w kluczowych krajach partnerskich pochodzenia i tranzytu, aby przeciwdziałać dezinformacji na Białorusi, ograniczyć wyjazdy i uzyskać wsparcie dla przyjmowania z powrotem przez te kraje ich własnych obywateli, którzy obecnie utknęli na Białorusi. Działania informacyjne obejmują również bezpośrednie kontakty z liniami lotniczymi i organami lotnictwa cywilnego w celu zbadania sposobów ograniczenia podróży na Białoruś, które nie są prowadzone w dobrej wierze.
- (13) Te podejmowane przez Unię lub jej państwa członkowskie wysiłki dyplomatyczne, humanitarne, operacyjne i finansowe przyniosły szybkie rezultaty. Jeden po drugim zamykane są szlaki tranzytowe wykorzystywane przez przemytników w celu przywiezienia migrantów na granicę białoruską. Działania organizowane przez Białoruś nadal stanowią jednak rzeczywiste i aktualne zagrożenie dla bezpieczeństwa Unii i zainteresowanych państw członkowskich, a także dla ich integralności

terytorialnej. Sytuacja pozostaje bardzo niestabilna, ponieważ Białoruś kontynuuje instrumentalizację migrantów, którzy wciąż przybywają na zewnętrzną granicę Unii, co stanowi hybrydowy atak na UE.

- (14) W związku z tym sytuacja w terenie nadal stanowi wyzwanie dla Łotwy, Litwy i Polski, ponieważ tysiące migrantów utknęło na ich terytorium i na granicy UE z Białorusią, a kolejni obywatele państw trzecich nadal przybywają. Biorąc pod uwagę obecną niestabilną i trudną sytuację w trzech wymienionych państwach członkowskich, konieczne jest przyjęcie środków tymczasowych na ich rzecz.
- (15) Środki te powinny wyposażyć zainteresowane państwa członkowskie w narzędzia prawne niezbędne do szybkiego i skutecznego reagowania na sytuację nadzwyczajną charakteryzującą się nagłym napływem obywateli państw trzecich, z jakim borykają się Łotwa, Litwa i Polska. Te środki tymczasowe mogą obejmować wszelkie środki niezbędne do skutecznego i szybkiego reagowania na obecny atak. Środki te mogą również, co do zasady, stanowić odstępstwo od przepisów aktów ustawodawczych.
- (16) Środki przyjęte w niniejszej decyzji mają charakter tymczasowy, nadzwyczajny i wyjątkowy i należy je podjąć w celu umożliwienia uporządkowanego i godnego zarządzania przepływami przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych oraz w celu ochrony integralności terytorialnej i bezpieczeństwa narodowego zainteresowanych państw członkowskich.
- (17) Na podstawie oceny obecnej sytuacji nadzwyczajnej ustanowienie nadzwyczajnej procedury zarządzania migracją i azylem na granicach zewnętrznych, stanowiącej odstępstwo od niektórych przepisów dyrektywy w sprawie procedur azylowych 2013/32/UE, dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania 2013/33/UE i dyrektywy powrotowej 2008/115/WE, uznaje się za najbardziej odpowiednie na potrzeby wsparcia zainteresowanych państw członkowskich. Nadzwyczajna procedura zarządzania migracją i azylem oraz środki wsparcia operacyjnego przewidziane w niniejszej decyzji powinny pomóc zainteresowanym państwom członkowskim w opanowaniu sytuacji w sposób kontrolowany i skuteczny, przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych i zobowiązań międzynarodowych, jak podkreślono w wezwaniu Rady Europejskiej skierowanym do Komisji. Środki przewidziane w niniejszej decyzji respektują w szczególności prawo do azylu poprzez zapewnienie rzeczywistego i skutecznego dostępu do procedury azylowej oraz przestrzegania zasady *non-refoulement*.
- (18) Określona w niniejszej decyzji nadzwyczajna procedura zarządzania migracją i azylem na granicach zewnętrznych jest w pełni zgodna z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z jej art. 1, 4, 7, 24, 18 oraz art. 19 ust. 1 i 2 i musi być stosowana z pełnym poszanowaniem tych postanowień. W celu odzwierciedlenia w szczególności konieczności priorytetowego traktowania dobra dziecka oraz poszanowania życia rodzinnego i zapewnienia ochrony zdrowia zainteresowanych osób, niniejsza decyzja powinna przewidywać szczegółowe zasady i gwarancje mające zastosowanie do małoletnich i członków ich rodzin oraz wnioskodawców, którzy ze względu na stan zdrowia wymagają szczególnego i odpowiedniego wsparcia. Gwarancje przewidziane w dyrektywie 2013/32 (dyrektywa w sprawie procedur azylowych) i w dyrektywie 2013/33 (dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania) w odniesieniu do wnioskodawców o szczególnych potrzebach lub wymagających szczególnego traktowania powinny nadal mieć zastosowanie do osób podlegających nadzwyczajnej procedurze zarządzania migracją i azylem. Dyrektywa 2013/33, w tym zasady i gwarancje dotyczące zatrzymywania wnioskodawców ubiegających się

o ochronę międzynarodową, powinny być stosowane w dalszym ciągu od chwili wystąpienia z wnioskiem. Możliwość odstępstwa od niektórych przepisów tej dyrektywy powinna pozostawać bez uszczerbku dla spoczywającego na państwach członkowskich obowiązku zapewnienia w każdej chwili poszanowania godności ludzkiej i zaspokajania w szczególności podstawowych potrzeb obywateli państw trzecich podlegających nadzwyczajnej procedurze zarządzania migracją i azylem.

- (19) Ustanowienie nadzwyczajnej procedury zarządzania migracją i azylem na granicach zewnętrznych, dostosowanej do szczególnych potrzeb zainteresowanych państw członkowskich, jest konieczne, ponieważ obecne przepisy dyrektywy w sprawie procedur azylowych nie zapewniają odpowiednich narzędzi skutecznego reagowania na obecną sytuację nadzwyczajną charakteryzującą się instrumentalizacją migrantów przez Białoruś. Niektóre przepisy dyrektywy w sprawie procedur azylowych 2013/32/UE mogą być stosowane do rozwiązania obecnej sytuacji w sposób uporządkowany, ale nie są one specjalnie zaprojektowane do sytuacji, w której w wyniku instrumentalizacji migrantów zagrożone są integralność i bezpieczeństwo Unii. W związku z tym potrzebne są szczegółowe przepisy proceduralne, w szczególności ustanawiające nadzwyczajną procedurę zarządzania azylem i migracją, aby opanować tę szczególną sytuację nadzwyczajną. W odniesieniu do aspektów, które nie zostały szczegółowo uregulowane w niniejszej decyzji, zastosowanie powinny mieć wszystkie pozostałe zasady i gwarancje określone w dyrektywie w sprawie procedur azylowych.
- (20) Aby pomóc zainteresowanym państwom członkowskim w uporządkowanym zarządzaniu przepływami, w ramach nadzwyczajnej procedury zarządzania migracją i azylem Łotwa, Litwa i Polska mogą postanowić – w odniesieniu do obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, którzy zostali zatrzymani lub znalezieni w pobliżu granicy z Białorusią w następstwie nielegalnego wjazdu lub po stawieniu się na przejściu granicznym – o rejestrowaniu ich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej wyłącznie w specjalnych, wyznaczonych do tego celu, punktach rejestracji znajdujących się w pobliżu granicy, które mogą obejmować określone przejścia graniczne, a także o zapewnieniu skutecznej możliwości złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wyłącznie w specjalnych punktach, które zostały wyznaczone do takich celów i które powinny być łatwo dostępne. Należy jednak zapewnić skuteczny i rzeczywisty dostęp do procedury udzielania ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. W tym względzie Łotwa, Litwa i Polska powinny zapewnić wyznaczenie i otwarcie do tego celu dostatecznej liczby punktów rejestracji, które mogą obejmować przejścia graniczne. Wnioskodawcy powinni być należycie informowani o miejscach, w których mogą złożyć wniosek i w których wniosek taki zostanie zarejestrowany.
- (21) Aby zapewnić zainteresowanym państwom członkowskim niezbędną elastyczność i zapobiec wykorzystywaniu przez Białoruś określonych kategorii obywateli państw trzecich, w ramach nadzwyczajnej procedury zarządzania migracją i azylem określonej w niniejszej decyzji zainteresowane państwa członkowskie powinny mieć możliwość – w odniesieniu do wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej składanych przez obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, którzy zostali zatrzymani lub znalezieni w pobliżu granicy z Białorusią w następstwie nielegalnego wjazdu lub którzy stawili się na przejściu granicznym – podejmowania decyzji dotyczącej dopuszczalności i merytorycznej treści takich wniosków w ramach procedury granicznej prowadzonej na podstawie art. 43 dyrektywy w sprawie procedur

azyłowych. Należy przestrzegać gwarancji określonych w rozdziale II dyrektywy w sprawie procedur azyłowych.

- (22) W nadzwyczajnej procedurze zarządzania migracją i azylem naczelnym kryterium dla właściwych organów powinny być dobro dziecka oraz gwarancje dla wnioskodawców cierpiących na schorzenia. Z tego względu w ramach nadzwyczajnej procedury zarządzania migracją i azylem Łotwa, Litwa i Polska powinny priorytetowo traktować rozpatrywanie złożonych przez takie osoby uzasadnionych wniosków lub wniosków złożonych przez małoletnich i członków ich rodzin. Ponadto Łotwa, Litwa i Polska nie powinny stosować procedury granicznej, w przypadku gdy stan zdrowia wnioskodawcy nie pozwala na rozpatrzenie wniosku na granicy ani w strefach tranzytowych. Powinno tak być również w przypadku, gdy problemy zdrowotne uwidoczną się dopiero podczas rozpatrywania wniosku. Jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku okaże się, że wnioskodawca potrzebuje szczególnych gwarancji proceduralnych, a nie można zapewnić odpowiedniego wsparcia w ramach procedury azyłowej na granicy zgodnie z art. 24 ust. 3 dyrektywy w sprawie procedur azyłowych, dane państwo członkowskie powinno skierować wnioskodawcę do zwykłej procedury na danym terytorium.
- (23) Zgodnie z art. 26 ust. 1 dyrektywy w sprawie procedur azyłowych państwa członkowskie nie powinny zatrzymywać żadnej osoby wyłącznie na podstawie faktu, że jest ona wnioskodawcą. W przypadku zatrzymania zastosowanie powinny mieć podstawy i warunki zatrzymania określone w art. 8 dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania. Zgodnie z art. 8 ust. 3 lit. c) dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania wnioskodawcę można zatrzymać w związku z postępowaniem mającym na celu podjęcie decyzji w sprawie prawa wnioskodawcy do przybycia na terytorium. Art. 8 ust. 2 stanowi również, że państwa członkowskie mogą zatrzymać wnioskodawcę tylko wtedy, gdy nie można skutecznie zastosować łagodniejszych środków przymusu, takich jak ograniczenie swobody przemieszczania się, o której mowa w art. 7 tej dyrektywy. Należy stosować gwarancje dotyczące zatrzymania przewidziane w dyrektywie w sprawie warunków przyjmowania, zwłaszcza do określonych grup, takich jak małoletni i ich rodziny. Alternatywy dla zatrzymania, takie jak ograniczenia swobody przemieszczania się, mogą być w obecnych okolicznościach równie skuteczne jak zatrzymanie i dlatego organy powinny rozważyć ich zastosowanie, zwłaszcza w odniesieniu do małoletnich.
- (24) Nadzwyczajna procedura zarządzania migracją i azylem na podstawie niniejszej decyzji umożliwia państwom członkowskim przedłużenie terminu rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej do maksymalnie czterech tygodni, a maksymalny okres stosowania procedury granicznej do szesnastu tygodni, w trakcie których należy podjąć decyzję w sprawie wniosku, w tym decyzję w sprawie ewentualnego odwołania się od decyzji odmownej. Te terminy proceduralne, które są dłuższe niż terminy przewidziane w dyrektywie w sprawie procedur azyłowych, mają pomóc zainteresowanym państwom członkowskim w radzeniu sobie z nagłym napływem migrantów w kontekście instrumentalizacji migrantów. W obliczu obecnej sytuacji zainteresowane państwa członkowskie muszą nie tylko zarządzać napływem obywateli państw trzecich przybywających na ich granice lub już przebywających na ich terytoriach, lecz także przekierowywać zasoby na ochronę swojej integralności terytorialnej. W związku z tym państwa członkowskie, których to dotyczy, mogą potrzebować czasu na reorganizację swoich zasobów i zwiększenie swoich zdolności, m.in. przy wsparciu ze strony agencji UE. Ponadto liczba wnioskodawców w procedurze granicznej będzie wyższa niż w normalnych okolicznościach, w związku

z czym zainteresowane państwo członkowskie może potrzebować więcej czasu na podjęcie decyzji, nie zezwalając w tym czasie na wjazd na swoje terytorium. Łotwa, Litwa i Polska powinny jednak priorytetowo traktować rejestrację wniosków złożonych przez małoletnie dzieci i członków ich rodzin.

- (25) Za wszelką cenę należy unikać jakichkolwiek aktów przemocy na granicy, nie tylko w celu ochrony integralności terytorialnej i bezpieczeństwa danego państwa członkowskiego, ale również w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony obywateli państw trzecich, w tym rodzin i dzieci oczekujących spokojnie na możliwość ubiegania się o azyl w Unii. W przypadku gdy zainteresowane państwa członkowskie mają do czynienia na swoich granicach zewnętrznych z aktami przemocy, w tym w ramach prób masowego wjazdu podejmowanych przez obywateli państw trzecich siłą i przy użyciu nieproporcjonalnych środków przemocy, zainteresowane państwa członkowskie powinny mieć możliwość podejmowania niezbędnych działań zgodnie ze swoim prawem krajowym w celu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz zapewnienia skutecznego stosowania niniejszej decyzji.
- (26) W art. 18 ust. 9 dyrektywy 2013/33/UE zezwala się państwom członkowskim w należycie uzasadnionych przypadkach na ustalanie, na określony czas, innych form świadczeń materialnych w ramach przyjmowania niż przewidziane w dyrektywie. Obecna sytuacja nadzwyczajna jest sytuacją wyjątkową, która uzasadnia ustalanie innych form świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, ponieważ mamy do czynienia z nagłym i nieprzewidywalnym napływem obywateli państw trzecich, których należy obsłużyć i którymi należy się zaopiekować na granicy. Z tego względu w obecnej sytuacji nadzwyczajnej dane państwo członkowskie powinno mieć możliwość odstąpić od norm dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania i zapewnić obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom tymczasowe schronienie, które powinno być dostosowane do warunków pogodowych danej pory roku, oraz zaspokoić ich podstawowe potrzeby, w szczególności poprzez zapewnienie żywności, wody, odzieży, odpowiedniej opieki medycznej i pomocy osobom wymagającym szczególnego traktowania, przy pełnym poszanowaniu prawa do godności ludzkiej.
- (27) Aby umożliwić Łotwie, Litwie i Polsce lepsze radzenie sobie z sytuacją nadzwyczajną charakteryzującą się obecnym nielegalnym napływem obywateli państw trzecich, a także w celu uzupełnienia środków granicznych i procedury azylowej na granicy zewnętrznej oraz zapewnienia pełnej spójności z tymi środkami i tą procedurą, zainteresowane państwa członkowskie powinny mieć możliwość tymczasowego odstąpienia od stosowania dyrektywy 2008/115/WE (dyrektywy powrotowej) w odniesieniu do obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, których wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony w kontekście procedury azylowej określonej w niniejszej decyzji. W przypadku wystąpienia z kolejnym wnioskiem jedynie w celu opóźnienia lub udaremnienia powrotu, państwa członkowskie mogą uznać ten wniosek za niedopuszczalny zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. d) dyrektywy w sprawie procedur azylowych. Niniejsza decyzja pozostaje bez uszczerbku dla możliwości odstąpienia przez Łotwę, Litwę i Polskę od stosowania dyrektywy 2008/115/WE na mocy art. 2 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy w odniesieniu do nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich zatrzymanych w związku z nielegalnym przekroczeniem lądowej, morskiej lub powietrznej granicy zewnętrznej państwa członkowskiego, którzy nie uzyskali następnie zezwolenia na pobyt lub prawa do pobytu w tym państwie członkowskim.
- (28) Stosując odstąpienie od stosowania dyrektywy powrotowej, Łotwa, Litwa i Polska muszą zapewnić pełne poszanowanie zasady *non-refoulement* i należycie uwzględnić

dobro dziecka, życie rodzinne i stan zdrowia danego obywatela państwa trzeciego, jak określono w tym względzie w odniesieniu do odstępstw w dyrektywie powrotowej. Państwa te muszą również zadbać o to, by traktowanie i poziom ochrony w odniesieniu do ograniczeń w stosowaniu środków przymusu, wstrzymania wydalenia, opieki zdrowotnej w nagłych wypadkach oraz potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania i warunków pobytu w ośrodku detencyjnym nie były mniej korzystne niż te określone w dyrektywie powrotowej.

- (29) Łotwa, Litwa i Polska powinny informować obywateli państw trzecich o środkach stosowanych zgodnie z niniejszą decyzją. W szczególności Łotwa, Litwa i Polska powinny informować obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców w języku zrozumiałym dla danej osoby lub w języku, co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla danej osoby zrozumiały, o zastosowanych środkach, dostępnych punktach rejestracji i składania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w szczególności o tym, gdzie znajdują się najbliższe punkty, w których dana osoba może złożyć wniosek, o możliwości odwołania się od decyzji w sprawie wniosku oraz o okresie obowiązywania środków.
- (30) Aby wesprzeć zainteresowane państwo członkowskie w udzielaniu niezbędnej pomocy obywatelom państw trzecich objętym zakresem niniejszej decyzji, w tym poprzez promowanie dobrowolnych powrotów lub wykonywanie swoich obowiązków humanitarnych, organizacje ONZ i inne odpowiednie organizacje partnerskie, w szczególności Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji i Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca, powinny mieć skuteczny dostęp do granicy na warunkach określonych w dyrektywie w sprawie warunków przyjmowania i dyrektywie w sprawie procedur azylowych. Zgodnie z art. 29 dyrektywy w sprawie procedur azylowych Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców powinien mieć dostęp do wnioskodawców, w tym do tych znajdujących się na granicy. W tym celu Łotwa, Litwa i Polska powinny ściśle współpracować z organizacjami ONZ i odpowiednimi organizacjami partnerskimi.
- (31) Łotwa, Litwa i Polska powinny stosować wszelkie środki przewidziane w niniejszej decyzji tylko tak długo, jak jest to absolutnie niezbędne do zaradzenia sytuacji nadzwyczajnej, a w każdym razie nie dłużej niż przez sześć miesięcy. Jeżeli sytuacja, która doprowadziła do zastosowania tych szczególnych środków, ustanie przed upływem tego sześciomiesięcznego okresu, zainteresowane państwa członkowskie powinny natychmiast zaprzestać stosowania tych środków. Komisja, we współpracy z zainteresowanymi państwami członkowskimi i odpowiednimi agencjami UE, powinna stale monitorować sytuację i dokonywać jej przeglądu oraz, w stosownych przypadkach, proponować Radzie i zainteresowanym państwom członkowskim zaprzestanie stosowania środków przewidzianych w niniejszej decyzji lub ich ewentualne przedłużenie w drodze wniosku, o którym mowa w art. 78 ust. 3 TFUE.
- (32) W następstwie wniosku o wsparcie złożonego przez Łotwę, Litwę i Polskę agencje Unii Europejskiej powinny ocenić ich potrzeby we współpracy z nimi. Aby pomóc wspomnianym trzem państwom członkowskim, które muszą stawić czoła szczególnym wyzwaniom wynikającym z instrumentalizacji migrantów przez Białoruś, Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) i Europol, a także państwa członkowskie powinny zapewnić Łotwie, Litwie i Polsce odpowiednie wsparcie poprzez priorytetowe traktowanie niezbędnych zasobów, przy jednoczesnym dalszym zaspokajaniu potrzeb innych państw członkowskich zmagających się z presją migracyjną.

- (33) Aby pomóc wspomnianym trzem państwom członkowskim, które muszą stawić czoła szczególnym wyzwaniom wynikającym z instrumentalizacji migrantów, Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) powinna, na wniosek zainteresowanych państw członkowskich, priorytetowo traktować swoje wsparcie dla tych trzech państw członkowskich. W tym kontekście, na wniosek jednego z tych państw członkowskich, dyrektor wykonawczy Fronteksu powinien uruchomić na ograniczony okres szybką interwencję na granicy lub interwencję powrotną na terytorium danego przyjmującego państwa członkowskiego i rozmieścić niezbędne zasoby. Na wniosek Frontex powinien ponadto priorytetowo traktować udzielanie wszelkiego innego rodzaju pomocy, np. połączonych usług EUROSUR-u lub produktów analizy ryzyka, a także sprzętu niezbędnego do wzmocnienia ochrony granic. W sytuacji instrumentalizacji migrantów Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej powinna ponadto przeprowadzać specjalną ocenę pod kątem uwarunkowań wymagających szczególnego traktowania, również w celu oceny wszelkich dalszych potrzeb w zakresie wsparcia.
- (34) Aby udzielić wsparcia we wdrażaniu odstępstw przewidzianych w niniejszej decyzji wspomnianym państwom członkowskim borykającym się ze szczególnymi wyzwaniami wynikającymi z instrumentalizacji migrantów, Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) powinien, na wniosek zainteresowanych państw członkowskich, priorytetowo traktować swoje wsparcie poprzez udostępnienie niezbędnych zasobów Łotwie, Litwie i Polsce, w szczególności poprzez oddelegowanie zespołów wsparcia ds. azylu, aby pomóc m.in. w rejestracji i rozpatrywaniu wniosków, identyfikacji i ocenie pod kątem uwarunkowań wymagających szczególnego traktowania, zapewnianiu odpowiednich warunków przyjmowania lub zapewnianiu niezbędnych usług tłumaczeniowych, wiedzy fachowej i szkoleń.
- (35) Aby pomóc wymienionym trzem państwom członkowskim w sprostaniu szczególnym wyzwaniom wynikającym z instrumentalizacji migrantów, Europol powinien na wniosek tych państw członkowskich udzielić im wsparcia poprzez oddelegowanie ekspertów, priorytetowe traktowanie ich wniosków, dostarczanie produktów analitycznych dostosowanych do potrzeb, np. ocen zagrożeń, analiz strategicznych i operacyjnych oraz sprawozdań sytuacyjnych, a także powinien nadal wspierać państwa członkowskie w zwalczaniu przemytu migrantów i powiązanych przestępstw.
- (36) W stosownych przypadkach agencje Unii Europejskiej powinny ogłaszać ogłoszenia o naborze ekspertów w odpowiedzi na wnioski Łotwy, Litwy lub Polski o udzielenie wsparcia. W takim przypadku należy zachęcać państwa członkowskie do jak najszybszego oddelegowania niezbędnych ekspertów o odpowiednim profilu. W kontekście szybkiej interwencji na granicy lub interwencji powrotowej organizowanej przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej należy zachęcać państwa członkowskie do wnoszenia wkładów na potrzeby rozmieszczenia zespołów ze stałej służby, m.in. z rezerwy szybkiego reagowania, lub rozmieszczenia wszelkiego niezbędnego wyposażenia, w tym w ramach rezerwy wyposażenia na potrzeby szybkiego reagowania. Należy również zachęcać państwa członkowskie do wspierania Łotwy, Litwy i Polski we wszelkich działaniach powrotowych oraz w kontaktach z państwami trzecimi.
- (37) Ponieważ cele niniejszej decyzji nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działań możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza decyzja nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

- (38) Niniejsza decyzja nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (39) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej decyzji i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.
- (40) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej decyzji i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.
- (41) Zważywszy na pilny charakter sytuacji, niniejsza decyzja powinna wejść w życie następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- (42) Ze względu na ich tymczasowy charakter przyjęte środki powinny być ograniczone w czasie i przestać obowiązywać po ustaniu trwającej obecnie sytuacji nadzwyczajnej.
- (43) Osoby, które przybyły z Białorusi na terytorium Łotwy, Litwy i Polski przed wejściem w życie niniejszej decyzji, powinny zostać objęte jej zakresem, jeżeli nie zostały jeszcze zarejestrowane lub nie wszczęto w odniesieniu do nich procedury powrotu,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEPIS WSTĘPNY

Artykuł 1

Przedmiot

W niniejszej decyzji ustanawia się środki tymczasowe na rzecz Łotwy, Litwy i Polski w celu wsparcia tych państw członkowskich w zarządzaniu sytuacją nadzwyczajną spowodowaną działaniami Białorusi, które skutkują nagłym napływem obywateli państw trzecich w obecnym kontekście instrumentalizacji migrantów na granicach zewnętrznych.

ROZDZIAŁ II

NADZWYCZAJNA PROCEDURA ZARZĄDZANIA MIGRACJĄ I AZYLEM NA GRANICACH ZEWNĘTRZNYCH ŁOTWY, LITWY I POLSKI

Artykuł 2

Procedura azylowa

1. W drodze odstępstwa od art. 6 ust. 1 dyrektywy w sprawie procedur azylowych, w odniesieniu do obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, którzy zostali zatrzymani lub znalezieni w pobliżu granicy z Białorusią w następstwie nielegalnego wjazdu lub po stawieniu się na przejściach granicznych, rejestracja wniosku może nastąpić najpóźniej cztery tygodnie po wystąpieniu z wnioskiem.

Łotwa, Litwa i Polska priorytetowo traktują rejestrację wniosków złożonych przez małoletnich i członków ich rodzin.

2. W drodze odstępstwa od art. 25 ust. 6 lit. b), art. 31 ust. 8 i art. 43 ust. 1 lit. b) dyrektywy w sprawie procedur azylowych Łotwa, Litwa i Polska mogą, w odniesieniu do wszystkich wniosków rejestrowanych zgodnie z ust. 1, podejmować decyzje o ich dopuszczalności lub – w ramach procedury przewidzianej w art. 31 ust. 8 tej dyrektywy – decyzje dotyczące ich treści merytorycznej na swoich granicach lub w strefach tranzytowych. Zastosowanie mają podstawowe zasady i gwarancje zawarte w rozdziale II dyrektywy w sprawie procedur azylowych.
3. Łotwa, Litwa i Polska priorytetowo traktują rozpatrywanie wniosków, które wydają się być uzasadnione lub złożone przez małoletnich i członków ich rodzin.
4. W przypadku wnioskodawców, którzy ze względu na stan zdrowia wymagają pomocy niemożliwej do udzielenia w odpowiedni sposób na granicy ani w strefach tranzytowych, nawet jeśli okaże się to w trakcie procedury, procedura graniczna przestaje mieć zastosowanie, a wnioskodawcy zezwala się na wjazd na terytorium w celu rozpatrzenia wniosku, bez konieczności ponownego wszczęcia procedury.
5. W drodze odstępstwa od art. 43 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur azylowych termin na podjęcie decyzji w sprawie wniosku, w tym w postępowaniu odwoławczym, przed zezwoleniem na wjazd na terytorium może zostać przedłużony do 16 tygodni.
6. W drodze odstępstwa od art. 46 ust. 5 i 6 dyrektywy w sprawie procedur azylowych Łotwa, Litwa i Polska mogą postanowić o stosowaniu przepisów określonych w ust. 6 tego artykułu w odniesieniu do wszystkich decyzji podejmowanych w sprawie wniosków rozpatrywanych w ramach procedury granicznej, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 3

Świadczenia materialne w ramach przyjmowania

W drodze odstępstwa od dyrektywy 2013/33/UE Łotwa, Litwa i Polska mogą tymczasowo określić inne formy świadczeń materialnych w ramach przyjmowania niż te przewidziane w art. 17 i 18 dyrektywy 2013/33/UE w odniesieniu do wnioskodawców, którzy zostali zatrzymani lub znalezieni w pobliżu granicy z Białorusią w następstwie nielegalnego wjazdu lub po stawieniu się na przejściach granicznych, i którzy podlegają środkom określonym w art. 2 ust. 1 niniejszej decyzji, pod warunkiem że te państwa członkowskie zaspokajają podstawowe potrzeby wnioskodawców, w szczególności poprzez zapewnienie żywności, wody, odzieży, odpowiedniej opieki medycznej i tymczasowego schronienia dostosowanego do sezonowych warunków pogodowych, przy pełnym poszanowaniu godności ludzkiej.

Artykuł 4

Procedura powrotu

1. W odniesieniu do obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, których wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej odrzucono i w odniesieniu do których stosuje się przepisy art. 2, Łotwa, Litwa i Polska mogą postanowić o niestosowaniu dyrektywy 2008/115/WE.
2. W odniesieniu do obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, o których mowa w ust. 1, Łotwa, Litwa i Polska:

- a) przestrzegają zasady *non-refoulement* i należycie uwzględniają dobro dziecka, życie rodzinne oraz stan zdrowia danego obywatela państwa trzeciego, zgodnie z art. 5 dyrektywy 2008/115/WE (dyrektywa powrotowa);
- b) zapewniają, by ich traktowanie oraz poziom ochrony były nie mniej korzystne, niż przewidziano w art. 8 ust. 4 i 5 (ograniczenia w stosowaniu środków przymusu), art. 9 ust. 2 lit. a) (wstrzymanie wydalenia), art. 14 ust. 1 lit. b) i d) (opieka zdrowotna w nagłych wypadkach i uwzględnianie potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania) oraz art. 16 i 17 (warunki pobytu w ośrodku detencyjnym) dyrektywy 2008/115/WE (dyrektywa powrotowa).

Artykuł 5

Szczególne gwarancje

1. Stosując niniejszą decyzję, Łotwa, Litwa i Polska należycie informują obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców w języku zrozumiałym dla danego obywatela państwa trzeciego lub w języku, co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały, o zastosowanych środkach, dostępnych wyznaczonych punktach rejestracji i składania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w szczególności o najbliższym punkcie, w którym osoby te mogą złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, o możliwości odwołania się od decyzji oraz o okresie obowiązywania środków.
2. Łotwa, Litwa i Polska nie stosują art. 2, 3, 4 i 5 dłużej niż jest to absolutnie niezbędne do zaradzenia sytuacji nadzwyczajnej spowodowanej przez Białoruś, a w każdym razie nie stosują ich dłużej niż przez okres określony w art. 10.

ROZDZIAŁ III

WSPARCIE OPERACYJNE

Artykuł 6

Wsparcie operacyjne ze strony Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej

1. Na wniosek Łotwy, Litwy lub Polski o wsparcie Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej zapewnia lub zwiększa wsparcie operacyjne udzielane Łotwie, Litwie i Polsce w dziedzinie zarządzania granicami i powrotów poprzez rozmieszczenie stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej, w tym w stosownych przypadkach rozmieszczając personel z liczącej 1 500 funkcjonariuszy rezerwy szybkiego reagowania, a także rozmieszczając wyposażenie techniczne i udzielając wszelkiego innego stosownego wsparcia.
2. Dyrektor wykonawczy Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) może uruchomić szybką interwencję na granicy zgodnie z art. 39 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2019/1896 lub interwencję powrotową zgodnie z art. 53 tego rozporządzenia.
3. Agencja wspiera Łotwę, Litwę i Polskę, zgodnie ze złożonym przez nie wnioskiem, w drodze następujących działań:
 - a) rozmieszczenie stałej służby w ramach zespołów zarządzania granicami oraz odpowiedniego wyposażenia technicznego (samochody patrolowe, samochody

transportowe, śmigłowce, pojazdy termowizyjne, kamery itp.) w celu wsparcia kontroli granicznej, w szczególności w odniesieniu do następujących działań:

- ochrona granicy,
 - odprawa graniczna,
 - wykrywanie przestępczości transgranicznej,
 - sprawozdawczość,
 - tłumaczenie ustne,
 - identyfikacja małoletnich i innych migrantów wymagających szczególnego traktowania oraz pomoc w kierowaniu takich osób do właściwych organów;
- b) rozmieszczenie stałej służby w ramach zespołów zarządzania granicami oraz odpowiedniego wyposażenia technicznego w celu wspierania powrotów obywateli państw trzecich, którzy nie ubiegali się o ochronę międzynarodową albo których prawo do pozostania na terytorium wygasło, w szczególności poprzez pomoc w następujących działaniach:
- działania poprzedzające powrót, w tym doradztwo w zakresie powrotów i wspieranie współpracy z państwami trzecimi poprzez organizowanie misji identyfikacyjnych i świadczenie usług wideokonferencji na potrzeby rozmów identyfikacyjnych,
 - dobrowolne powroty,
 - operacje powrotowe wykonywane lotami komercyjnymi i czarterowymi, w tym eskortowanie osób powracających do państwa trzeciego pochodzenia oraz, w stosownych przypadkach, działania prowadzone po powrocie w państwach trzecich;
- c) rozmieszczenie stałej służby w ramach zespołów wspierających zarządzanie migracjami w celu wsparcia ustalania tożsamości migrantów, w tym kontroli przesiewowych obywatelstwa i kontroli dokumentów podróży, w szczególności poprzez następujące działania:
- udzielanie wsparcia w prowadzeniu rozmów i stosowaniu wspólnych wskaźników ryzyka w celu identyfikacji osób, które mogą być powiązane z terroryzmem, oraz gromadzeniu większej ilości informacji na temat szlaków, pośredników i sposobów działania,
 - świadczenie wsparcia w postaci sprzętu EURODAC i personelu na potrzeby rejestracji migrantów i pobierania ich odcisków palców,
 - priorytetowe traktowanie wszystkich wniosków trzech odnośnych państw członkowskich dotyczących połączonych usług EUROSUR-u, w szczególności w zakresie:
 - monitorowania ruchu lotniczego w celu monitorowania lotów przylatujących na Białoruś z różnych miejsc odlotu,
 - zapewniania regularnego monitorowania za pomocą dostosowanych do potrzeb usług rozpoznania obrazowego, w tym z wykorzystaniem obrazowania satelitarne, obejmującego przylegające strefy przedgraniczne na terytorium Białorusi na

potrzeby oceny sytuacji, a także bardziej odległe strefy przedgraniczne istotne dla lepszego rozeznania potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa rozmieszczonego personelu i wyposażenia technicznego,

- zapewnienia, w miarę możliwości i konieczności, dostosowanych do potrzeb usług wielofunkcyjnego nadzoru z powietrza, obejmującego przygraniczne terytorium Białorusi, przy zastosowaniu podejścia regionalnego obejmującego Łotwę, Litwę i Polskę albo poprzez wsparcie poszczególnych państw członkowskich zdolnościami prowadzenia nadzoru w nocy;
- d) zapewnienie monitorowania platform mediów społecznościowych w celu wykrywania na czas grup potencjalnych migrantów i reagowania na wszelkiego rodzaju możliwe masowe ruchy w kierunku granic UE;
 - e) dostarczanie produktów analizy ryzyka dostosowanych do potrzeb;
 - f) inne szczególne wsparcie w zależności od potrzeb.

Artykuł 7

Wsparcie operacyjne ze strony Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu

Na wniosek Łotwy, Litwy lub Polski o wsparcie Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) priorytetowo traktuje udzielanie niezbędnego wsparcia operacyjnego, w szczególności w drodze następujących działań:

- a) oddelegowanie zespołów wsparcia ds. azylu;
- b) rejestrowanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- c) ułatwianie wstępnej analizy wniosków o udzielenie azylu;
- d) przeprowadzanie indywidualnych rozmów z wnioskodawcami w sprawie złożonych przez nich wniosków i okoliczności ich przybycia;
- e) wsparcie odpowiedniej identyfikacji i oceny wnioskodawców wymagających szczególnego traktowania;
- f) wspieranie projektowania i tworzenia ośrodków recepcyjnych o odpowiednim standardzie oraz zarządzania nimi;
- g) udzielanie wnioskodawcom lub potencjalnym wnioskodawcom ubiegającym się o ochronę międzynarodową informacji i konkretnej pomocy w miarę ich potrzeb;
- h) zapewnianie wiedzy fachowej, w szczególności w odniesieniu do usług tłumaczenia ustnego i pisemnego, precyzyjnych i aktualnych informacji na temat krajów pochodzenia oraz wiedzy w zakresie rozpatrywania spraw azylowych i zarządzania nimi;
- i) zapewnienie szkoleń dla personelu właściwych organów lub innych organów;
- j) inne szczególne wsparcie w zależności od potrzeb.

Artykuł 8

Wsparcie operacyjne ze strony Europolu

Na wniosek Łotwy, Litwy lub Polski o wsparcie Europol priorytetowo traktuje udzielanie niezbędnego wsparcia operacyjnego w drodze następujących działań:

- a) oddelegowanie ekspertów do sprawdzania krzyżowego danych poprzez porównywanie ich z danymi przechowywanymi w bazach danych Europolu, ułatwianie szybkiej i bezpiecznej wymiany informacji między państwami członkowskimi oraz wspieranie analizy operacyjnej;
- b) dostarczanie produktów analitycznych dostosowanych do potrzeb, takich jak oceny zagrożenia, analizy strategiczne i operacyjne oraz sprawozdania sytuacyjne;
- c) wspieranie państw członkowskich w zwalczaniu przemytu migrantów i powiązanych przestępstw ułatwianych, propagowanych lub popełnianych z wykorzystaniem internetu oraz działań, o których mowa w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia (UE) 2016/794;
- d) inne odpowiednie szczególne wsparcie w zależności od potrzeb.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 9

Współpraca i ocena

1. Komisja, właściwe agencje Unii Europejskiej oraz Łotwa, Litwa i Polska ściśle współpracują i regularnie udzielają sobie nawzajem informacji o wykonywaniu niniejszej decyzji. Łotwa, Litwa i Polska nadal przekazują wszystkie istotne dane, w tym dane statystyczne, istotne dla wykonania niniejszej decyzji, za pośrednictwem unijnej sieci ds. reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego.
2. Łotwa, Litwa i Polska zapewniają ścisłą współpracę z Biurem UNHCR i odpowiednimi organizacjami partnerskimi w celu określenia sposobów wsparcia wnioskodawców w obecnej sytuacji nadzwyczajnej zgodnie z zasadami określonymi w niniejszej decyzji oraz w dyrektywie w sprawie procedur azytowych i dyrektywie w sprawie warunków przyjmowania.
3. Komisja we współpracy z Łotwą, Litwą i Polską zapewnia stałe monitorowanie i przegląd sytuacji, a w stosownych przypadkach proponuje uchylenie lub przedłużenie obowiązywania niniejszej decyzji w drodze wniosku dotyczącego decyzji Rady na mocy art. 78 ust. 3 TFUE. W tym celu Łotwa, Litwa i Polska przekazują Komisji szczegółowe informacje niezbędne do prowadzenia tego przeglądu oraz przedstawienia wniosku w sprawie uchylenia lub przedłużenia, a także wszelkie inne informacje, o które ewentualnie zwróci się Komisja.

Artykuł 10

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

1. Niniejsza decyzja wchodzi w życie [...] dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
2. Nie naruszając przepisów art. 9 niniejsza decyzja stosuje się przez sześć miesięcy po jej wejściu w życie.

3. Niniejsza decyzja ma zastosowanie do wszystkich obywateli państw trzecich przybywających na terytorium Łotwy, Litwy i Polski od dnia wejścia w życie niniejszej decyzji, a także do obywateli państw trzecich przebywających już na terytorium Łotwy, Litwy i Polski przed wejściem w życie niniejszej decyzji w wyniku działań reżimu białoruskiego, których wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej nie zostały zarejestrowane lub w odniesieniu do których nie rozpoczęto procedury powrotu.
4. Niniejsza decyzja ma nadal zastosowanie do tych wnioskodawców, których wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej zostały zarejestrowane zgodnie z przepisami niniejszej decyzji, do czasu podjęcia ostatecznej decyzji w sprawie ich wniosków lub do czasu powrotu tych obywateli państw trzecich zgodnie z art. 4.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*